

LLUÍS COMPANYS

Una vida en
14 documents

Lluís Companys, una vida en 14 documents

El període dels anys de la vida de Companys són molt intensos atesa la complexitat d'un temps en què entra la crisi de la Restauració i esclaten nous règims com una dictadura militar i una república que serà suspesa per una guerra civil. La caracteriologia del personatge d'un to molt obert i implicat en els moviments populars li feren guanyar una profunda simpatia i una popularitat que quallarà en els èxits de la representativitat dels càrrecs que assolí en la seva joventut, tres vegades diputat i, després de la Dictadura de Primo de Rivera, especialment en la presidència a la Generalitat. Primer arran la mort de Macià el Nadal del 1933 i fins el 1940 en circumstàncies atzaroses. Amb anterioritat, breus períodes de càrrecs diversos, governador civil de Barcelona, ministre de Marina, president del Parlament. Bàsicament la seva importància és com a president de la Generalitat enmig d'esdeveniments complexos com l'enfrontament amb l'Estat el 1934, la rebel·lió militar del 1936, la guerra i l'exili amb un rapte i afusellament final. Un conjunt de representacions populars en el decurs d'aquests set anys efervescents, del 1933 fins el 1940.

El present recull documental és complex d'antologar. Quins esdeveniments seleccionar? Quins documents ho encarnen millor? Hem triat documents emblemàtics (testament, sentència de mort...), documents administratius (estudis, vida privada) i documents d'obra com materials periodístics (articles, declaracions) tot i que seria ben útil un àlbum amb la totalitat de la documentació com el sumari íntegre del Tribunal de Responsabilitats Polítiques. Recollim 14 documents procedents d'una varietat d'arxius, hemeroteques i biblioteques. Hi presentem, per primera vegada, documents no publicats com el que acredita la data de naixement o articles periodístics que, al costat d'altres de coneguts, ens acosten al personatge. El paper amb la seva simplicitat, fredor i nuesa, és com una fotografia d'un instant vital. Cal saber-ho interpretar, fixar i contextualitzar. En la commemoració del 75 aniversari de l'afusellament, la documentació no ens explica la totalitat d'una vida. És només una successió de flaixos que, amb la interpretació de l'historiador, ens acosten a un pesonatge polièdric. Només la recerca constant en arxius, hemeroteques, fonoteques, biblioteques i amb els testimonis, quan hi són, ens poden aproximar a una vida polèmica més enllà dels tòpics i les mitificacions. Companys estigué en la primera línia del líder de les esquerres del país i li tocà de representar Catalunya en el moment més complex del segle XX amb la guerra civil espanyola.

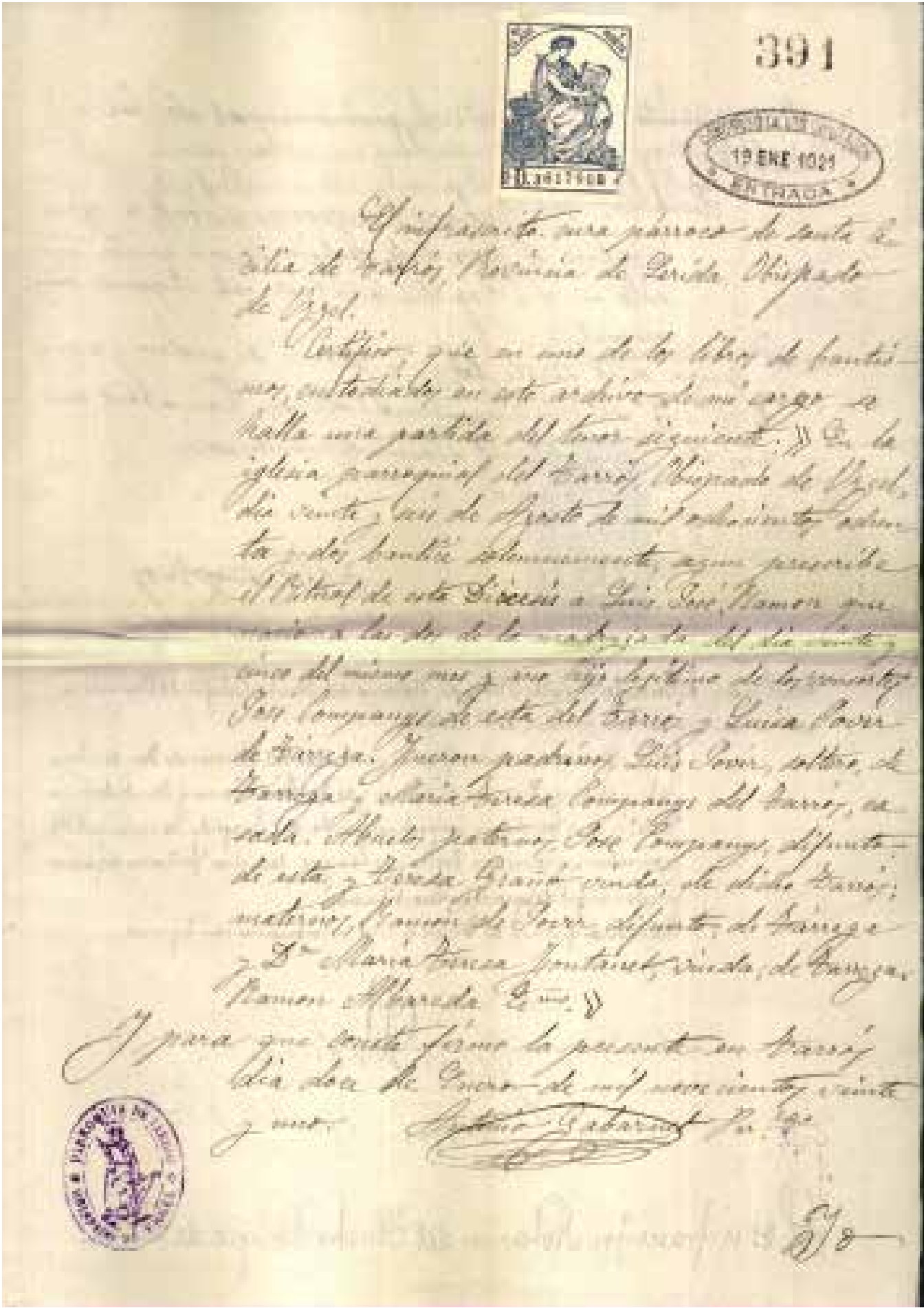
La seva trajectòria política ha estat, i encara ho és, usada com a argument de controvèrsia. Afirmar que el 1934 fou una declaració d'independència o que durant la guerra hi havia aquesta voluntat per part de la Generalitat quan el seguiment de la constitució en vigor fou escrupulós i l'obediència al govern central plena, és una tergiversió. Només la perversitat de la manipulació històrica o la ignorància més profunda poden situar els esdeveniments en el lloc que els hi pertoca. Dels aspectes vitals, interiors no en tenim constància per la manca de dietaris i memòries, epistolaris... Disposem dels punts oficials d'una vida —naixement, casament, mort...— i dels fets que comporten una importància social —càrrecs, posicionaments...

Destaquem, finalment en aquesta vida en documents, episodis que palesen trets ben significatius de la personalitat de Companys com la lluita contra l'autoritarisme o, quan lluita i obté la victòria de la Generalitat a l'exèrcit espanyol rebel·lat el juliol del 1936. També parlem de la derrota i la posterior venjança amb un simulacre de judici i consell de guerra, del qual encara no s'ha anul·lat la sentència. Només s'ha declarat il·legítima en una contradicció del present sistema democràtic.

Josep Maria Figueres
Professor d'Història del Periodisme a la UAB

Aquests documents intenten acostar-nos a un personatge polièdric, més enllà dels tòpics i de les mitificacions

ARCHIVO DEL CONGRESO DE DIPUTADOS, MADRID

LA DATA (DEFINITIVA) DE NAIXEMENT. Companys neix el 25 d'agost del 1882 i l'endemà és batejat. Els llibres de la parròquia foren destruïts durant la revolta social del 1936. La confusió sobre l'any de naixement, 1882 o 1883, ha estat constant. Aquest document permet puntualitzar la data de naixement i acabar amb la polèmica.

164-36-94114
A. L. G. D. G. A. D. U. N.º 462
HECHAS REFERENCIAS
R. 13 AGO. 1934
MASONERÍA UNIVERSAL FAMILIA ESPAÑOLA

LA RESP. LOG. CONDE DE ARANDA, N.º 97
DE LA OBEDIENCIA DE LA GRAN LOGIA ESPAÑOLA
AL ORIENTE DE MANTUA CARPETANA

DIRECCIÓN POSTAL:
LATOMIA
APARTADO 489

Vall. de Madrid 12 de agosto de 1934 (e. v. v.)

A? Just. Gr. Maest. de la Gr. Log. Reg. Catalana

ENVÍA S. F. U.

Muy Resp. Gr. Maest. y V. Cons.

Este taller, a voz unánime, ha tomado el acuerdo de dirigirse a vos, para que majoritariamente y por el procedimiento que estiméis más adecuado, hagáis llegar a nuestro quer. her. Luis Companys la entusiasta felicitación de este grupo de masones, por su actuación, que estimamos altamente masónica, en defensa de los derechos de los humildes.

Grande sería nuestra satisfacción si este acuerdo logra llegar a dicho querido her. algún aliento para perseverar en la gran obra emprendida.

Recibid V. Gr. Maest. y V. Cons. el abr. frat. y oje. de paz

El Secr. accid.:
Zapata

El Ten. Maest.:
Safayette

EL TRIANGLE MAÇÓ. Carta de la lògia Conde de Aranda datada del 12 d'agost del 1934 on es felicita de forma entusiasta al president Companys per "su actuación que estimamos altamente masónica, en defensa de los derechos de los humildes". Companys havia ingressat a la lògia Lleialtat de Barcelona el 2 de març del 1922.

Breus paraules del President de la Generalitat, honorable senyor Lluís Companys

A la sala es produeix un moment d'intensa emoció en dir el senyor President: Processats, poseu-vos drets.

Tot el públic s'aixeca, ensems que ho fa el Govern de la Generalitat.

El senyor PRESIDENT: Els processats han d'afegir alguna cosa més a allò manifestat pels seus advocats defensors?

El senyor COMPANYS: Amb la vènia, senyor.

El senyor PRESIDENT: Ho feu en nom de tots els vostres companys?

El senyor COMPANYS: Sí.

El senyor PRESIDENT: Doncs els altres processats poden assegurar.

Enmig d'un imponent silenci, el senyor Companys, dret, pronuncia les següents paraules:

"Desitjo pronunciar paraules molt breus en nom propi, i altres amb les quals, a més, estic convençut que interpretaré el pensament dels meus consellers.

En nom propi, insisteixo a destacar la meua major responsabilitat pels motius que ja ha exposat el meu defensor seguint les meves instruccions. Els meus companys, per l'afecte que em tenen, per la serenitat dels seu ànim i per estímuls d'elegància espiritual, senten satisfacció i tenen a honor compartir i igualar llur responsabilitat amb la meua. Però a mi em produeix una impressió que em fa exclamar: això, senyors del Tribunal, no seria just. Si hi ha un responsable, sóc jo; o, si més no, he d'absorbir la major part de la responsabilitat.

Un cop dit això, ara, en nom de tots, em cal afegir el que segueix: Afirmo

pel nostre honor, perquè és la veritat, davant el Tribunal, davant el país i davant la Història, que el mòbil de les nostres determinacions no fou altre que la defensa de la República democràtica i parlamentària i de les llibertats que la Constitució de l'Estat té reconegudes a Catalunya, i que aquesta havia acceptat com a transacció, i amb l'afany d'encaminar i resoldre en l'àmbit gloriós de la nova legalitat republicana les aspiracions patriòtiques i inabastables de la nostra terra, que havien estat constantment perseguides i escarnides, i, per conseqüència, perillosament excitades en el règim d'abans.

Afirmo pel nostre honor que en la reunió que el Govern de la Generalitat celebrà el 6 d'octubre, en la qual s'adoptà per unanimitat l'acord que jo vaig llegir després, les motivacions, l'anàlisi dels antecedents, els arguments, l'examen de les circumstàncies polítiques que s'havien plantejat versaren sobre si era o no era assenyat suposar que corrien perill imminent i greu les llibertats de Catalunya i el contingut de la República guanyada el 14 d'abril.

En la nostra vida política és recent el record de la Mancomunitat, primer balbuceig autònom, que després d'un fet de força, ens fou arrabassada sense protesta, mansament; i per haver ocorregut així no tan solament es perdé la forma, la institució, sinó que es debilitaren la fe i l'ale patríotica per al seu recobriment.

El senyor Fiscal, en el seu informe acusatori, amuntegava el tre deia com a proves per deixar demostrat que el

Govern de la Generalitat venia preparant des de feia temps els fets origen d'aquesta causa. I per millor donar la sensació que nosaltres ho havíem preparat tot amb absència de l'opinió pública catalana i valent-nos del fet de disposar de les forces d'ordre públic, ho qualificà de cop d'Estat regional. Doncs bé, sí, conformes. No hi ha més culpables que nosaltres, i jo, singularment.

¿Què més desitjo jo, sinó que es reconegui així? Nosaltres culpables, i ací estem, al banc dels acusats, prompts a sofrir càstig. Però ¿per què s'ha posat Catalunya fora de la llei i de la Constitució? Això sembla demostrar que els nostres temors eren justificats.

Voldria subratllar unes paraules del senyor Ossorio i Gallardo, el nom del qual pronuncio amb agraïment etern que faig extensiu en nom dels meus companys als altres defensors, quan ha dit que, per damunt del que pugui referir-se a la nostra sorri personal, el que més ens importa és que ens entenguin. Jo no he d'insistir més en això perquè en cap de les meves paraules no es pugui veure ni una arrogància impròpia, ni frase a la qual la malícia pretengues atribuir un sentit contrari a la nostra altivessa moral, que jo ací mantinc incòlume, puix si la flaqueza de la nostra condició huma-

na la debilités es drocaria erta per la noble dignitat que l'alta representació del nostre poble ens ha conferit. Que ens entenguin. (Rumors.)

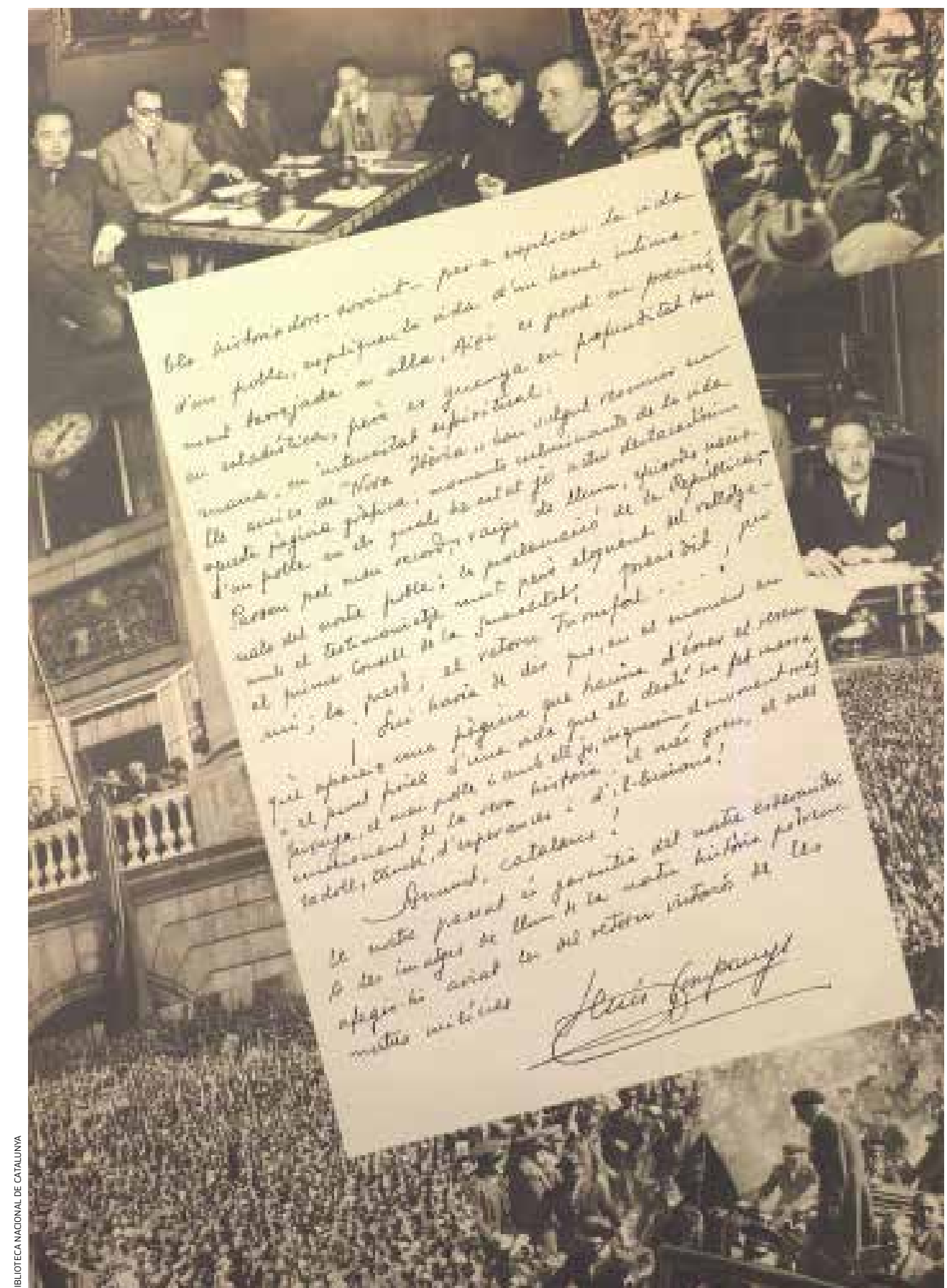
Per últim, excel·lentíssim senyor President, senyors del Tribunal: No vull ni està en el meu ànim que pugui semblar disminuir el respecte al Tribunal si dic: Que està en les seves atribucions, d'acord amb la llei, privar-nos de béns que ens són molt estimats, i, en conseqüència, esperem el fall no amb inquietud, però sí amb gran interès. Però el fall que més ens importa és el que pronuncii en la seva consciència íntima el poble que ens designà perquè el governàssim, respecte a si hem estat lleials i romàs fidels a les nostres promesses, al nostre programa, a la nostra significació, al nostre deure i a la trajectòria de la nostra vida. I per a més enllà, com a dipositari de l'autonomia de Catalunya, de la seva vibració sentimental i de la seva voluntat i consciència política nacionalista, que és el que importa conservar perquè és l'íntim i l'invencible, entenquen-ho bé, ja que els nostres defensors han parlat del judici de la Història, declarem que esperem tranquils el seu fall definitiu, amb orgull al cor i neta la consciència. Res més."

JO EM REAFIRMO. Els Fets d'Octubre representen un punt d'inflexió en la vida de Companys i en la normalitat política catalana. És empresonat i serà jutjat pel Tribunal de Garanties Constitucionals. El diari *La Publicitat* editarà tota la documentació del procés així com els parlaments. En aquest discurs Companys es reitera en les seves posicions i ho fa amb coherència i contundència.

9 1/11 11 1/14
 Estimad amic Creus: Heu de conèixer carta.
 He pensat una idea per un pel en espèr de
 la correspondència, però això com jo. Molt de
 cost a un no téu medietat i després que faig
 com 'l'altre', terrible de les lletres, papers, cartes,
 reports etc per no ser en partides.
 Segueix igual. Aquel paper es provisional, però el
 satisfactori mental prou. La expressió ha quedat una
 estem molt interessats. La plàstima, perquè l'única
 manera que de l'ortografia i vol a l'ortografia, ara a propòsit

del col·lecció d'Arana. Tot volent dir l'animació. A
 Catalunya, també heu volut molta animació. Però, en fi,
 el poble vola, l'única idea amb animació. I així a la
 via pública.
 Ara, amb la intervenció estem al moment de l'ortografia
 perquè pot canviar i a l'ortografia se presenten.
 La meua pràctica, també amb. Ara entenc a l'ortografia
 en l'ortografia, per no canviar en l'ortografia. La llista del
 6 d'ortografia no s'ha de canviar en l'ortografia.
 Els meus cançons es deuen.
 Vostre, amb una diada
 Companys
 Port de l'ortografia
 Oct 1935
 Per als articles

CARTA DES DE LA PRESÓ. Companys no era precisament ordenat en la conservació de papers, com afirma ell mateix en aquesta carta. La seva correspondència i documentació privada està disseminada i és de difícil accés. Gràcies a una iniciativa privada es conserva un petit lot de cartes dirigides a Jaume Creus, amic seu d'Estat Català, que mostren com, des de la presó del Puerto de Santa Maria, seguia del dia a dia polític amb voluntat d'incidència.

BIBLIOTECA NACIONAL DE CATALUNYA

L'ÀLBUM DELS ANYS TRENTA. La pàgina inicial de la revista *Nova Iberia* del gener del 1937, presenta un text autògraf de Companys envoltat de fotografies de moments significatius dels anys trenta que va protagonitzar. El president exclama: "Qui havia de dir que, en el moment que apareix una pàgina que hauria d'ésser el resum i el punt final d'una vida que el destí ha fet massa feixuga, el meu poble i amb ell jo, visquéssim el moment més emocionant de la seva història, el més greu, el més sadoll, també d'esperances i d'il·lusions! Amunt, catalans! El nostre passat és garantia del nostre esdevenidor. A les imatges de llum de la nostra història podem afegir-hi aviat les del retorn victoriós de les nostres milícies".

Projecte de Llei

Art. 1.º Es relleva al President de la Generalitat de l'obligació de convocar eleccions generals en el termini establert per l'art. 33 de l'Estatut Interior de Catalunya, fins que no sigui vençuda la subversió militar feixista.

El President convocarà les eleccions generals en el termini de tres mesos a comptar de l'esmentada data.

Art. 2.º Als efectes de la capacitat legal del Parlament, aquest es podrà reunir amb ple dret fins i tant no siguin convocades noves eleccions.

Art. 3.º De la present Llei se'n donarà compte al President de la República i a les Corts, als efectes conseqüents.

Barcelona, 17 de juliol del 1937. — Lluís Companys.

El Sr. PRESIDENT: En compliment del que estableix el Reglament Interior d'aquesta Cambra, el Projecte de Llei passa a la Comissió corresponent, que és la de Presidència.

L'honorable Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula l'honorable Sr. President de la Generalitat.

L'honorable Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT: Estic d'acord amb les paraules que acaba de pronunciar la Presidència en el sentit que aquest Projecte de Llei passi a la Comissió parlamentària corresponent, perquè aquesta dic-

tamini. No he de defensar aquest Projecte de Llei, perquè en el seu preàmbul ja vénen establertes les bases de la seva defensa. Per tant, el subscrit i ratificar el preàmbul d'aquest Projecte de Llei, ja em relleva de l'obligació de defensar-lo. Però vull aprofitar aquests moments — perquè ja no tindrè potser altre ocasió de fer ús de la paraula, quan es tracta dels altres Decrets que s'han de presentar — per a dirigir-me al Parlament i per a saludar-lo.

Des que el Parlament va celebrar la seva darrera sessió, a Catalunya, a Espanya i en el món s'han produït esdeveniments d'un abast enorme, que ens obliguen a multiplicar els nostres esforços per a ésser dignes del judici del futur i per a portar com cal el pes de la nostra mateixa responsabilitat. No és que vulgui tractar jo ara de fer un discurs de tot i d'amplitud política, que no seria oportú en aquestes hores i que, a més, ni el Govern ni jo no considerem oportú.

Importa ara, recollir-se en el silenci, ofegar els impulsos de l'oradòria, situar-se en la discreció, en la tenacitat, i en el treball, i que el discurs millor sigui la tasca persistent en totes les hores.

Altrament, ressonem encara ací les paraules del President Azàña, en el seu darrer discurs que fou un exponent definitiu de la grandesa espiritual i de la justícia de la nostra causa.

Lluitem contra els que no amaguen el seu menyspreu per a tots els valors de la moral humana i que no admeten ni reconeixen altra base de llei, ni fonament de poder, que l'instrument de les armes, i contra aquesta gent no hi ha altre diàleg possible que el diàleg de la guerra.

A més, la nostra lluita va quedar definida des

dels seus inicis com una subversió de la casta militarista, i després s'ha convertit en una lluita per la independència territorial i espiritual d'Espanya, i ha depassat les nostres fronteres i ha penetrat en l'àmbit internacional.

En aquestes condicions fem la guerra: amb una glòria terrible, davant del món impàvid, de la civilització del qual som nosaltres els guardadors i els paladins. Fem la nostra via, altius en el dolor i en la tragèdia, per la pau, per les jerarquies del pensament, per l'emancipació social, per la cultura, pels postulats i pels valors superiors espirituals de la humanitat.

Fem la guerra i l'odiem; l'odiem tant, que estem disposats als majors sacrificis per tal de consolidar la pau futura, la pau dels nostres fills, en una existència digna, en una existència lliure.

No podria haver-hi cap altre estímul per a l'entusiasme i l'esforç dels ciutadans, perquè la dignitat humana ja val més que la pròpia vida. Però nosaltres, catalans, no podem oblidar que la camarilla pretoriana que s'ha sublevat, representa un sentiment de persecució contra la nostra terra, que es venia destruïda i arrasada, perquè l'enemic odia els nostres costums, el nostre llenguatge i la nostra raça. No podem oblidar que els sublevats tenen una concepció centralista i absorbent de l'Estat, contrària a la República democràtica, concepció que fou foragitada de la nostra llei fonamental, amb el reconeixement de la nostra autonomia, de la qual és base i suport legítim aquest Parlament, amb la seva direcció legislativa en aquelles funcions que li han estat reconegudes i consagrades.

No vull ésser infidel a la meua promesa, i, després d'aquestes paraules d'entusiasme i d'estímul als vostres sentiments patriòtics, em resta ben poc a dir: un record als caiguts, un record als caiguts, entre els que em cal destacar el Diputat del Parlament de Catalunya, Col·deforas, que perdé la vida sota la metralla dels militars de les Dressanes, en les jornades d'epopeia popular del 19 de juliol. Un record a tots els caiguts de tots els fronts. Un record als catalans que lluiten en el front d'Aragó i als que lluiten també en els altres fronts de tot l'àmbit de la República; i que tots els combatents de l'Exèrcit de la República, que estan escrivint unes pàgines d'heroisme inenarrable. Una salutació al President de les Corts de la República, al Govern d'aquesta, i al President Azàña que ocupa l'alta magistratura de l'Estat en aquestes hores greus i extraordinàries.

Senyors Diputats: He d'afegir, també, a aquestes meves paraules, el record emocionat a un país germà que ha rebut ja l'escomesa i ha conegut l'odi destructor dels exèrcits feixistes: el país d'Euzcadi, i pronuncio la paraula amb tota la calor emocional dels meus sentiments de patriota.

Senyors Diputats: En la vida de la reraguarda, sovint, sovint s'oblida, es perd la grandesa del moment històric que travessem; en la vida de la reraguarda, a vegades escapa la sensació històrica que penetra en el demà d'aquesta epopeia terrible i magnífica. Cal, doncs, fer cada dia esforços constants per tal de superar-nos, per tal

de fer-nos grans, d'agregar les nostres virtuts, el nostre coratge en el compliment del deure.

Es Catalunya, senyors Diputats, és Espanya, l'Espanya republicana, l'Espanya lliure dels pobles lliures! És el tot. Com a homes, com a poble, res val res, sinó el que nosaltres defensem. Amb aquesta concepció i aquesta resolució penetrant, obstinada, aguda, cal procurar la unitat i la concòrdia entre totes les forces antifeixistes per la victòria.

Amics meus: Per Catalunya, per la República, per a tot el món en el present i en el demà: visca la Llibertat! (Es donen visques i aplaudiments.)

El Sr. PRESIDENT: Se suspèn la sessió per tal que la Comissió corresponent, que és la de Presidència, pugui emetre el seu dictamen. Passa a reunir-se la Comissió.

(A dos quarts de vuit i vuit minuts de la vetlla, se suspèn la sessió, la qual és reanuda a un quart de nou, sota la presidència de l'honorable senyor Jaume Serra i Húnter. Al Banc Roig hi ha tot el Govern.)

El Sr. PRESIDENT: Hi ha un dictamen de la Comissió de Presidència i una proposició incidental demanant la discussió immediata de l'al·ludit dictamen. El senyor Secretari en donarà lectura.

(El Sr. Secretari llegeix el dictamen i la proposició incidental.)

«DICTAMEN

Reunida la Comissió Permanent de Presidència, sota la presidència del senyor Laureà Dalmau i Pla, amb assistència dels Vocals senyors Torres, Buncells, Cunillera, Viadú, Ruix i Ponset i Xirau, i actuant de Secretari el senyor Niclaus Battestini i Galup, per tal de dictaminar sobre un Projecte de Llei presentat amb data d'avui pel Govern, acorda, per majoria, sotmetre a l'aprovació de la Cambra el següent

Projecte de Llei

Art. 1.º Es relleva al President de la Generalitat de l'obligació de convocar eleccions generals en el termini establert per l'art. 33 de l'Estatut Interior de Catalunya, fins que no sigui vençuda la subversió militar feixista.

El President convocarà les eleccions generals en el termini de tres mesos a comptar des de l'esmentada data.

Art. 2.º Als efectes de la capacitat legal del Parlament, aquest es podrà reunir amb ple dret fins i tant no siguin convocades noves eleccions.

Art. 3.º De la present Llei se'n donarà compte al President de la República i a les Corts, als efectes conseqüents.

Palau del Parlament, 18 d'agost del 1937. — El President, Laureà Dalmau. — El Secretari, Niclaus Battestini.

GENERALITAT DE CATALUNYA

PRESIDÈNCIA

COMISSARIAT DE PROPAGANDA

Avinguda 14 d'Abril, 442 bis

BARCELONA

Telèfon 82215

COMUNICAT DE PREMSA

EDICIÓ CATALANA - Nº 7 B - Barcelona, 29 de Novembre de 1937

EL PRIMER MAGISTRAT DE CATALUNYA

EL MANDAT PRESIDENCIAL DEL SENYOR LLUÍS COMPANYS

Fa unes setmanes el President de la Generalitat Sr. Lluís Companys digué en unes declaracions que el seu mandat finia en el mes de novembre i que no es presentaria a la reelecció. Els motius d'aquesta decisió no eren altres que la seva interpretació escrupolosa dels textos constitucionals; la seva delicada sensibilitat no podia permetre que en la seva actitud, s'hi veïés un desig personal de seguir éssent el primer magistrat del país.

El dia 9 de novembre, es reuní el Parlament de Catalunya per a procedir a la elecció de President de la Generalitat vista la posició adoptada pel Sr. Lluís Companys. El Parlament, representació genuïna de la sobirania del poble, no compartia els punts de vista exposats pel President Companys i el reelegí. 45 vots contra 1 era la majoria aplastant que el President de la Generalitat obtenia per a seguir figurant com a figura senyera del poble de Catalunya.

EL BUTLLETÍ OFICIAL. El Diari de Sessions del Parlament conserva la transcripció dels debats, discursos i acords presos en les reunions d'aquest òrgan legislatiu. Durant la guerra es va reunir només en tres ocasions, una dels quals va ser per prorrogar el mandat de Companys. Presentem el fragment final del discurs del 18 d'agost del 1937 en què mostra la voluntat de lluita.

EL TERCER NOMENAMENT. El 1937, Companys serà nomenat de nou president de la Generalitat, com sempre en circumstàncies especials (la mort de Macià el 1933, el 1936 en sortir de la presó, i ara en plena guerra). En aquest 'Comunicat de Premsa', un butlletí per als periodistes editat en diverses llengües pel Comissariat de Propaganda que dirigia Jaume Miravittles, mostrava la voluntat de resistència de Catalunya.

no a los demandados, ignomias heredadas o herencia viciada de don Manuel Carrasco Fortiguera a que en cuanto la presente sea firme, paguen al señor don Joaquín Linch Massamón, la cantidad de 1,000 plus, reclamada, los intereses desde la incorporación de la demanda, imposibilidad así mismo las costas del presente juicio, y ratificando el embargo preventivo acordado.

Así por esta mi sentencia, que se notificará a las demandadas en la forma prevenida en el art. 283, de la Ley de Enjuiciamiento Civil, lo pronuncio, mando y firmo.

Publicación. — La anterior sentencia ha sido leída, firmada y publicada por el señor Juez que la suscribe celebrando audiencia pública en el mismo día de su fecha: por fe.»

Y para que tenga efecto la notificación de la sentencia transcrita a los demandados, libro el presente que firmo en Hospital de Lobosagut, a 13 de octubre de 1939. Año de la Victoria.—El Secretario, Juan Tattler. 1-161

Juveniles Militares

TRIBUNAL REGIONAL DE
RESPONSABILIDADES POLITICAS

EXERCISES

Don Manuel Rodríguez Pons, Secretario
del Tribunal Regional de Responsabili-
dad Política de Barcelona.

Certifico: Que en el expediente que se
dica se ha dictado la siguiente:

Señores n.º 25. — Don Lorenzo Man-
da Fortach, don Hilario de la Maza
Fernández, y don Esteban Dalabert Pe-
layo. — En la ciudad de Barcelona a 13
de diciembre de 1940. Año de la Victoria.

— Visto por los señores asistentes al margen el expediente de responsabilidad política incoado contra Luis Campayo Jover, mayor de cincuenta y tres años, vecino de Barcelona, siendo poseedor el vocal propietario Magistrado don Hilarión de la Maza

Primero. — Resultando probado y así se declara como hecho que Luis Compagny Jover, casado, abogado y periodista, conocido al vida pública actuando subversivamente desde los diecisiete años, nacido en los sucesos de 1909, siendo entonces detenido por primera vez, colaboró en los periódicos separatistas *El Poble Català* y *La Publicista*, llegando a dirigirla; fue abogado de los Sindicatos Unicos y de la C.N.T., colaborando con Llovet, Nogrín y miembros de la F.A.I. En 1930 organizó la Unión de Estudiantes, cuando así a los apóstrofos al movimiento extremista y sosteniendo de ellos considerables ingresos pecuniarios; fue uno de los principales directores del separatismo y fundador de la *Baquería Catalana*. En 24 de abril de 1931 proclamó la República en Barcelona, siendo nombrado Gobernador civil de esta provincia. Fue diputado a Cortes en los constituyentes, como jefe de la m-

historia de la guerra, colaboró en la redacción y aprobación del Estatuto catalán, fue Presidente del Parlamento catalán en 1932 y ministro de Marina en el Gobierno Aznar el año siguiente. Ocupó la presidencia de la Generalidad en enero de 1934, y en 6 de octubre del propio año, desde el Palacio de la Diputación, proclamó el Euzkadi Catalá, al pueblo catalán le creó y repartió el futuro; se volvió naturalmente a las cosas buenas, fue constante a colación perpetua y puso en libertad después de las elecciones de 14 de febrero de 1935, ocupando desde entonces y hasta diez años de la liberación de Barcelona la presidencia de la Generalidad, desde la que presidió todos los actos, inscripciones, manifestaciones y mítines constituidos por las banderas por el sufragio universal, armada y armada, defendiendo constantemente como impulso del gobierno del Golpe de la Unión y de numerosos religiosos y patriotas. Durante su presidencia hizo tres viajes a Francia. Recorrió en cada uno de ellos considerable población, cuyo comienzo no cesó. A principios de enero del corriente año hizo a Francia, donde continúa. En marzo. Tiene dos hijos de su primer matrimonio y solamente se han hallado a su nombre en España algunas fincas de mediano valor.

Primer considerando: Que los dichos su-
marios están comprendidos en el art. 4.º
de la Ley de Responsabilidades Políticas de
9 de febrero de 1939, anotados a, b, c, d, f,
g, h, i, j, l, m y n.

Segundo considerando: Que en la apreciación del hecho concurre la circunstancia significativa de responsabilidad del art. 7º del mencionado precepto legal en su último grado de extensión.

Tener en consideración: Que la responsabilidad de los encartados se fijará teniendo en cuenta no sólo la gravedad de los hechos, sino también su situación económica y social, así como las cargas familiares que son obligados a sostener.

Vistos los mencionados preceptos legales y demás de aplicación de la Ley citada,

Polignone: Que s'achève de discuter la re-

consejillera política del inculpaado Luis Compañes Jover, vecino de Barcelona, a quien se le impone la sanción de inhabilitación total de bienes, inhabilitación absoluta perpetua y extranqueamiento perpetuo, proporcional a la gravedad de los hechos realizados por el condenado, la sanción ajustando con la pérdida de la nacionalidad española por conducto del Tribunal Nacional de Responsabilidades Políticas. Así por esta nuestra sentencia, definitivamente juzgada, lo promulgamos, mandamos y firmamos. — Lorenzo Novales. *Relaciones de la Mesa, E. Delgado Peláez.* — *Entradras.*

Pulsión.— Leída y publicada fue la anterior sentencia por el Magistrado ponente celebrando audiencia pública el día de su fecha, verificando: Manuel Rodríguez. — Botado.

Y para que conste y resulte al excelentísimo señor Gobernador de la provincia de

Barcelona, pasa su infancia en el Segurín Oriental de la Provincia de Barcelona, para que sirva de justificación al interesado, por ignorar su parentesco, expide y firma la presente en Barcelona a 13 de diciembre de 1999. Año de la Victoria. — El Secretario, Manuel Rodríguez. — V.º S.º: El Presidente, Lorenzo Mondón. —

JORNADO INSTRUCTOR DE
RESPONSABILIDADES POLÍTICAS

Editors

Dios Esteban Heredia y de Vargas Machuca,
Teniente honorífico del Cuerpo Jurídico Militar, Jefe Instructor provincial de
Responsabilidades Políticas de Barcelona,
Hago saber: Que en este Juzgado de mi
cargo se ha celebrado por orden del Tribunal

[illegible]

sito en la Base Aeronaval de La Ribera (Murcia); hayo apertamente de ser doctado orile.

La Ilíada, no de octubre de 1939. Año de la Victoria. — El juez instructor, Edmundo Bestamante. [1942]

11. Octubre - (En la villa del Concell de Juerca)
Jo Lluís Timplany forer, travante del Castell de desonjia de sotmes.
don Concell de Juerca escriu aquest document, La bondat de la meua esposa Carme i
de la meua filla Maria famoseccadarias prevencions legals, Ademés per lo que m'es-
timen i, ara, perquè heu vist mes el meu record, Timplany se si el meu desgraci-
at i estimadíssim fill d'ell es viu; ni m'ha estat possible comunicarme ni rebre notícies de la
meua dolonda esposa que vaig deixar malalta; i la meua filla es a MEXIC, Aquest
document, doncs, s'entrega a la meua germana Ramoneta i si me es possible en els
certains moments li donare verbatim, i com sia, les meues ultimes recomanacions,
Després a la meua filla Maria els ben i drets que puguera tenir en el seu dret a Catalunya,
avui incantata, Recordo que tinc signades policies de refugis al Pare Hipotecari d'Industria
per favor del meua fills i de la meua primera muller. I a demés altra policia per cas
de mort violenta, camara, Dites totes policies del 50 mil pts cada una, no he estat
satisfet de ells any per causa major, pero no les heo cedides i demano que
se fanin les indagation o gestions necessaries i ho venguen i cumpin a la meua pre-
mura Ramoneta.
Després a la meua esposa Carme en els efectes, mobles, robes etc que tinc a França, per
que en cas d'ellencament deponi la meua voluntat i voluntat. I el meu record personal,
escriu, etc, per que els guardi i que quan ella falli puguin esser conservats per la meua
filla i en deposte altres meues directes.
El meu fill d'ell se va perdre quant el malfes de la Maison de Papis de
Juerca - Viri Matillon - "L'abbaye", el totalidat, davant la contingencia de la guerra;
i no he solut ells mes. A la meua filla atorne a la meua esposa legalment li
en comans l'administracio i custodia del dit fill meu, i aipis li en comans especial-
ment que ja ho faré com a bona germana que es, I també se que la meua esposa
Carme que la custodialperts temps amb tant amor i atencio no s'entregaria res
mes que ajudar-hi. I consigno la meua gratitud al doctor Arguera, i familia, que
tant han fet,

21. Per tots els altres, béng i mitjans que tingui i pugui tindre, son pels la meua
filla Maria, fill i esposa, per iguals parts. I si al meu fill fos ~~desafortunadament mort~~,
se partiran entre la meua filla Maria i esposa com me, = Anades les lliques tancis a c.
finsols, les dificultats presents de tot ordre, i essent la meua filla i Maria, cent d'ara
mentrestant de tot la meua esposa, Carles sempre en ella, amb la que tanc i de les i-
cat de estat, i amb les deys de cristianisme, prevens i orde, i li recomans i d'ell
que se cendi, i prevengui la deya sent i necessitat, com esposa meua estimada,
que porta el meu nom, i a la que de c'entre tanta dolor i amargura del últim
temps, tot el rancor i felicitat a que me era possible aspirar.
Recomans al meu jendre Hector Salluy que prengui el ben estar i felicitat de
la seua esposa, filla meua estimada, que bé s'ho mereix, i a tots dos que
desseguin al seu fill i a estimar la memòria del seu avi, en cas que la meua es-
posa Carles morís sense fer testament, vell que lo que deipés prouinent de mi,
for de la meua filla, encara que li recomans i ja té que ho farà la meua
esposa.
Com els béng que pugui tindre, son modestos, i no represente més que una
resistencia de temps relativament breu, vola tot perquè n'havia preocupat del
meu fill Lleó; i amb l'intenció no la tingui de que la meua dona i filla
tinguerin el record del seu pare i espos, me preocupa el porvenir del meua,
pels els dies festius. Especialment el meu pobre fill i vice, i de tota, la meua
esposa, vola, i fins, encara que cada la meua filla Lleó. Però tinc confien-
ça en que si m'encantes trobaven l'ajut i protecció dels amics me estimats, i
després als meus parents, i la meua germana que aixina a la meua esposa com
me una germana. I sap de tot això, quedo tranquil.
A tots els que m'han agraïat perdono; a tots els que calsi pogut agraviar de-
meu perdó. Si he de morir, moriré serenament. No queda temps a ences-
si la sontra d'un record. Donaré gràcies a Déu de que m'alsi puguera una
mort tan bella i més ideal. Ell ha volgut aquest destí, i li de c'encara la gràcia d'a-
questa plàcida i serenitat que m'omple al pensar en la mort, que veig abansant sense
pena. La meua pau i la meua pau són dignes. Per Collorensa, i lo que re-

INCAUTACIONS I CONFISCACIONS. El Tribunal Regional de Responsabilitats Polítiques s'ocupava de castigar als vençuts amb multes, sancions diverses —inclosa la pèrdua de la nacionalitat espanyola— i especialment amb l'apropiació de béns per empobrir els vençuts. La sentència del 13 de febrer del 1940 [imatge petita] va aparèixer publicada a la premsa oficial del nou règim, i les propietats de Companys serien incautades. Fins una vintena d'anys després no serien restituides.

LES ÚLTIMES VOLUNTATS. El testament de Companys fou redactat el 14 d'octubre del 1940 a Montjuïc, la vetlla de la seva execució. A banda de l'alt valor emotiu i personal, té una dimensió col·lectiva que ultrapassa l'àmbit familiar.

Ara demà Companyes de Jaldy -

Estimada filla meua, meua meua: A la vella del Consell de guerra t'escric aquestes ratlles que compari si me es possible a la meua jèrmana Ramoneta.

Filla meua no ploris ni t'entristeixis. Pensa en el teu fill, i en el teu marit, i segueix amb optimisme el camí de la teua vida. Te desitjo una vida plena de tota bona intenció i voluntat; i moriràs amb tanta honra i alor com ella representes. Serà una mort bella, de la que podràs parlar a Déu, i dignificarà la meua humil persona.

He escrit també a la Carme i entregat a la Ramoneta si'ncera, o' bi comunicat verbalment les meues últimes recomanacions.

Te demano que estimis a la Carme i ella a tu, i que el meu record os ajunti encara més. Hipòtesis demano especialment.

No se res del meu fill, el teu germà; ni m'ha estat possible comunicar-me ni rebre noves de la Carme, que va quedar a França, dolorida i malalta.

Filla meua, a la que sempre he estimat tant: Quanigues al teu fill c'acordar i estimar a la memòria del teu pare.

No ploris. Compren me amb aquesta mort el meu nom, que es el teu, queda més dignificat. Fes una família, un fill, un fogar i segueix serenament el teu camí.

Reb, filla del meu cor, la benedicció i l'ulliu dels del teu pare

Ara

Hector: Fes desitja a la meua filla, com se mereix i ple la mort que t'estima.

Reg-1676
mhm. 13

ESTIMADA FILLA MEUA. La mateixa nit, Companyes va escriure també una carta de comiat a la seva segona esposa, Carme Ballester, i una altra -que reproduïm en aquesta pàgina- a Maria de l'Alba, la filla que havia tingut amb Mercè Micó. Li demana que no s'entristeixi, que segueixi amb optimisme el seu camí i que s'estimi amb la Carme.

El Defensor estimó les bones que se atribuïen al processat com a conseqüència de un delict de adhesió a la rebel·lió militar prevista i penada en l'article 238 nr. 2 en relació amb el 237, no estant conforme amb les circumstàncies agravants que aprecià el Ministeri Fiscal, sino que se halla comprendido en la atenuante de del artículo 9º del Código Penal Común, por todo lo cual solicita se le imponga al processado la pena de 20 años y un día de reclusión siendo de abono la prisión preventiva sufrida.

Preguntado el excurtado por el Sr. Presidente de si tenía algo que añadir, dijo: Que no tiene que añadir a los miserables informes de la Policía ya que el Auto de procesamiento y el Sr. Fiscal no los han recogido. Solamente le queda para decir que la Historia nos juzgará a todos en nuestra intención y si la sentencia le condena a morir lo hará sereno y muy tranquilo, por sus ideales y sin sombra de rencor, quedando reunido seguidamente el Consejo en sesión secreta para deliberar y dictar sentencia, de todo lo cual doy fé

Fecho.
EL PRESIDENTE DEL CONSEJO

SENTENCIAT. Acabada la celebració del judici, el tribunal militar dictà la sentència que condemnava a mort el president de la Generalitat. En el text de la causa, que publiquem de manera íntegra, també inclou algunes cèlebres frases de Companyes com "la Historia nos juzgará a todos en nuestra intención y si la sentencia le condena a morir lo hará sereno y muy tranquilo, por sus ideales y sin sombra de rencor".

de Justicia Militar.

69

Considerando: Que del expuesto delito es responsable en concepto de autor el presentador por que los hechos por la sentencia declaran por el responsable por los hechos en materia de responsabilidad ideológica con los propósitos perseguidos en la rebelión y para sanción de los fines de ella por lo que incurrió en la responsabilidad por delictiva el citado artículo 237 en relación con el n° 2 del 238 del expuesto Código de Justicia Militar.

Considerando: Que concurren en este caso algunas de las circunstancias personalizadas del presentador por el cargo que desempeña, las circunstancias especiales de la responsabilidad del delito y el delito cometido en relación al servicio a la integridad del Estado y a las particularidades a que se refiere el artículo 173 del Código Civil.

Considerando: Que toda persona criminalmente responsable de un delito o falta lo es también civilmente.

Por lo que los artículos citados y los demás en general, aplicados, en virtud del n° 2 del Título 18 del libro 1 de la orden de 15 de mayo de 1940 (B. O. n° 26), y Ley de Responsabilidades políticas de 2 de febrero de 1929.

Y al tanto, que delincuentes militares, continuadores de los Presidentes del Comité falange en la ilegalidad catalana Luis Companys, Poma como responsable en concepto de autor por autoría del expuesto delito de rebelión militar a la que se refiere el Decreto con normas legales con el artículo y expone sobre la acción civil o responsabilidad de aquel caso en materia civil-criminal.

Lo que por esta nuestra sentencia se juzga, por mandamos, mandamos y firmamos.

Manuel González

Red. María Rivera Ferrnando Ferrnando Ferrnando Ferrnando